Capitolul 1

STATUTUL CONSTITUȚIONAL AL OMULUI – CETĂȚENIA

1. Definiție

Cetățenia poate fi definită ca fiind acea situație juridică specială a persoanei fizice, situație ce rezultă din apartenența acelei persoane la un anumit stat și care îi conferă deplinătatea existenței și exercițiului drepturilor și obligațiilor prevăzute de constituția și legile statului respectiv.[1]

Noțiunea de cetățenie a apărut prima dată în Declarația Franceză a Drepturilor Omului și Cetățeanului, în anul 1789, corelând-o de participarea persoanei la viața politică. Astfel că, observăm că noțiunea de cetățenie, raportată la Constituția modernă, este utilizată atât în sens juridic, cât și în sens politic, atunci când privim cetățenia ca apartenență a persoanei față de stat.

În dreptul constituțional, noțiunea de cetățenie are două accepțiuni:

1) este folosită pentru a desemna o instituție juridică, o grupare de norme juridice;
2) este utilizată pentru a caracteriza condiția juridică a persoanelor ce au calitatea de cetățean. Cetățenia se axează pe idea de subiect de drept, discutând în această situație atât de dobândirea, cât și de pierderea cetățeniei.

Potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române[2], „cetățenia română este legătura și apartenența unei persoane fizice la statul român”.

---

[1] B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. 1, ediția a 4-a revizuită și adăugită, Ed. Hamangiu, București, 2020, p. 191.

[2] Republicată în M. Of., Partea I, nr. 576 din 13 august 2010.

Convenția europeană asupra cetățeniei, adoptată la Strasbourg, la 6 noiembrie 1997, prevede, la art. 2 alin. (1), „cetățenie înseamnă legătura juridică dintre o persoană și un stat și nu indică originea etnică a persoanei”.[3]

Într-o altă accepțiune, putem defini cetățenia ca fiind legătura politică și juridică permanentă dintre persoana fizică și stat, dovedind apartenența persoanei fizice la acel stat și atribuind acesteia posibilitatea de a fi titularul drepturilor și îndatoririlor prevăzute de constituție și de legile statului.[4]

Astfel, în sens politic, evocă o apartenență a unui individ la o colectivitate umană organizată în stat, iar în sens juridic, noțiunea de cetățenie este utilizată pentru a desemna o instituție juridică, o grupă de norme juridice care reglementează raporturi juridice constituționale.[5]

Dacă privim această noțiune în sens larg, observăm că este în strânsă legătură cu realitățile sociale, economice, culturale, fiind conexiunea dintre persoanele fizice și statul român, neputându-se opri doar la o simplă legătură juridică sau politică a persoanei cu statul român.

Astfel, cetățenia se poate defini ca fiind legătura și apartenența dintre o persoană fizică și stat, oferindu-i posibilitatea de a fi titularul drepturilor și îndatoririlor prevăzute de constituție și de legile statului.

Un aspect important de evidențiat este faptul că cetățenia nu trebuie confundată cu noțiunea de naționalitate sau de origine etnică.

Prin naționalitate se înțelege unitatea de rasă, de limbă și de religie a celor care trăiesc sub aceeași autoritate pe un anumit teritoriu[6],

---

[3] Ratificată prin Legea nr. 396/2002 publicată în M. Of., Partea I nr. 490 din 09 iulie 2002.

[4] M. Safta, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, *Teoria generală a dreptului constituțional. Drepturi și libertăți*, ed. a 5-a revizuită, Ed. Hamangiu, București, 2019, p. 189.

[5] M. Andreescu, A. N. Puran, *Drept constituțional. Teoria generală și instituții constituționale. Jurisprudență constituțională*, ediția 3 revizuită și adăugită, Ed. C. H. Beck, București, 2018, p. 407.

[6] Șt. Deaconu, *Drept constituțional*, ed. a 2-a, Ed. C. H. Beck, București, 2013, p. 119.

iar originea etnică se caracterizează prin nume propriu colectiv, elemente distinctive ale istoriei comune.

2. Reglementarea cetățeniei

Cetățenia română este reglementată de Constituția României din 1991[7] și de Legea nr. 21/1991[8] a cetățeniei române.

De asemenea, sunt aplicate și dispozițiile Convenției europene asupra cetățeniei, adoptată la Strasbourg la 6 noiembrie 1997 și ratificată de România prin Legea nr. 396/2002.[9]

2.1. Principiile cetățeniei române

Reglementările juridice consacră o serie de principii care stau la baza instituției cetățeniei române, astfel:

a) orice persoană are dreptul la o cetățenie;

b) cetățenia este în exclusivitate un atribut ce aparține statului;[10]

c) cetățenia română nu poate fi retrasă aceluia care a dobândit-o prin naștere;[11]

d) cetățenii români se bucură de protecția statului român;

e) numai cetățenii români sunt ținuți a îndeplini toate obligațiile stabilite prin Constituție și se bucură de toate drepturile recunoscute de aceasta;

f) căsătoria nu produce efecte juridice asupra cetățeniei.

---

[7] Publicată în M. Of., Partea I, nr. 233 din 21 noiembrie 1991. A intrat în vigoare în urma aprobării prin referendumul național din 8 decembrie 1991.

[8] Republicată în M. Of., Partea I, nr. 576 din 13 august 2010.

[9] Publicată în M. Of., Partea I nr. 490 din 09 iulie 2002.

[10] Art. 5 alin. (1) din Constituția României prevede: „Cetățenia română se dobândește, se păstrează sau se pierde în condițiile prevăzute de legea organică. (...)".

[11] Art. 5 alin. (2) din Constituția României.

3. Modalitatea dobândirii cetățeniei române

3.1. Modurile de dobândire a cetățeniei române

Modul de dobândire al cetățeniei române se împarte în două categorii:

1. dobândirea cetățeniei de drept;

2. dobândirea cetățeniei prin act juridic individual.

În ceea ce privește prima categorie, evidențiem două sisteme:

1. *jus sanguinis* - „dreptul sângelui". Potrivit acestui prim sistem, copilul dobândește cetățenia părinților, indiferent dacă ambii părinți sau doar unul dintre ei are cetățenia română.

2. *jus soli/jus loci* - „dreptul locului". Potrivit acestui sistem, copilul devine cetățeanul statului pe teritoriul căruia s-a născut, chiar dacă părinții au altă cetățenie. Acest sistem a fost criticat de doctrinari, întrucât s-a considerat că ar produce o ruptură între cetățenia dobândită de copil și cetățenia părinților.

Legea nr. 21/1991 a cetățeniei române a adoptat sistemul care are la bază „dreptul sângelui", privit ca acea legătură dintre părinți și copii, fiind recunoscute doar două modalități de dobândire de drept a cetățeniei, respectiv prin naștere sau prin adopție.

3.1.1. Dobândirea cetățeniei prin naștere

Copiii născuți pe teritoriul României, din părinți cetățeni români, sunt cetățeni români.

De asemenea, sunt cetățeni români cei care:

a) s-au născut pe teritoriul statului român, chiar dacă numai unul dintre părinți este cetățean român;

b) s-au născut în străinătate și ambii părinți sau numai unul dintre ei are cetățenia română.